

Rapport från studiebesök på Växjö stadsbibliotek 2023-01-16

29 personer från föreningen deltog.

Vi hälsades välkomna av bibliotekarie **Ella Styf**, som började med att berätta om **hembygdsforskning**. Skälen till sådan forskning kan vara olika såsom att finna sina rötter eller att som nyinflyttad rota sig i en bygd. Det kan också vara kopplat till släktforskning och att vilja följa en Orts historia eller en gårds ägarlängd.

På biblioteket finns "**Kronobergsrummet**" liggande granne med föreläsningssrummet Galaxen där vi initialt samlades. I Kronobergsrummet finns Kronobergssamlingarnas mest aktuella skrifter men mycket mer finns "bakom" i Magasinet i form av äldre skrifter. I samlingarna finns skrifter från länets alla åtta kommuner. Växjö bibliotek var tidigare "länsbibliotek". Många böcker går att låna som hemlån och andra är referensexemplar som får läsas på plats. Förutom böcker så finns också broschyrer, tidskrifter, äldre vykort, kartor (främst ekonomiska kartan), musik (CD-skivor), bibliografier av Olle Wingborg, klippsamlingar, samlingar av Kronobergsförfattare och Kronobergspodden. Ett 40-tal hembygdsföreningar ger med olika periodicitet ut **hembygdsböcker**, som är unika och med mycket varierat innehåll. Biblioteket katalogiserar dessa olika artiklar med ämnesord så att det också på det sättet är sökbara. Som exempel nämndes sökorden "bränder Växjö" som gav 10 träffar. Vissa artiklar är skannade i fulltext.

Torp och gårdar kan fångas upp via **torpinventeringen** och **fastighetsöversikter** (såsom "Gods och gårdar", "Svenska gods och gårdar", "Sveriges bebyggelse" och "Kronobergs bebyggelse").

"**Ny Smålands beskrifning**" är skriven av kyrkoherden Josef Rosengren i början av 1900-talet (1903-1914) och beskriver ingående vissa häradar såsom Allbo, Sunnerbo, Konga, Uppvidinge, Norrvidinge, Vestbo plus Vexjö stad.

"**Växjö stifts herdaminnen**" är ett personhistoriskt uppslagsverk från medeltiden och framåt där Gotthard Virdestam – präst i Stenbrohult/Älmhult - mellan 1927-34 skrivit 4 600 levnadsbeskrivningar över präster i stiftet. Dessa beskrivningar är ibland tämligen friskspråkiga. Motsvarande herdaminnen finns också för övriga stift i Sverige.

Hyltén-Cavallius-föreningens årskrifter utgivna mellan 1920-63 är mycket innehållsrika. Från 1964 ges motsvarande årliga skrifter ut under namnet **Kronobergsboken** där varje bok har ett tema.

Ella nämnde **5 författare** som skrivit med småländskt tema och det var Lars-Olof Larsson, Åke Svensson, Isa Thornell, Theodor Cronqvist och Nils Hyltén-Cavallius. De sista tre författarna har biblioteket register över, som också har digitaliserats.

Archivum Smolandicum Vexionensis från 1700-talet är en skriftsamling på 13 delar skrivna

av Sigfrid Lorentz Gahm Persson, född i Rottne/Gårdsby, där han från arkiven i Uppsala/Stockholm samvetsgrant avskrivit historiska och biografiska urkunder. Denna finns på Växjö stadsbibliotek och är digitaliserad. Den första delen är en tryckt vägledande innehållsförteckning/register av biskop Olof Wallquist. De övriga böckerna är handskrivna. Detta verk kan nås via länken:

<https://hosting.devo.se/vaxjo/BookViewServlet/ipac/booklist.jsp> . En annan del kallas **Archivum Smolandicum Upsaliensis** och behandlar bl.a. Kalmarområdet och Öland. Dessa skrifter anges kunna vara viktiga källor för släktforskare.

Bibliografier uppgjorda av Olle Wingborg består av 12 delar **knutna till kronobergska orter**. Ett register finns kopplat till detta.

Kronobergspodden startade 2016 av Ella Styf och beskriver kronobergska händelser, orter, personöden mm och finns nu i 50 avsnitt på varierande 20-60 min, som man når bl.a. via bibliotekets hemsida under rubriken boktips eller via länken:

<https://bibliotek.vaxjo.se/-/kronobergspodd-1> .

Ett **15-tal tidskrifter** med lokal anknytning finns också liksom **lokal tidningspress** i form av Smålandsposten från 1867 och Växjöbladet från 1810 och Kronobergaren. Äldre exemplar finns också mikrofilmade medan yngre regelbundet binds in och bevaras på det sättet.

Via Kungliga bibliotekets hemsida <https://www.kb.se/> kan man nå mer än 900 tidningstitlar men detta kostar pengar att få del av. Linnéuniversitetet har en koppling till den tjänsten.

Mediearkivet (Retriever) ger tillgång till 1000 svenskspråkiga dagstidningar från 1945 och framåt. Detta ska vara tillgängligt via Stadsbibliotekets lånekort och inloggning.

Sedan tog bibliotekarie **Nina Stigsdotter Benitez** vid och berättade om bibliotekets möjligheter att **stödja släktforskning**. Litteraturen är samlad i **Kronobergsrummet** i två bokhyllor. Nina beskrev olika skäl för släktforskning (existensiella, legitimerande, vetenskapliga, politiska m fl) och på senare tid har även brottmål kunnat lösas den vägen. I Sverige har vi pga en stark centralmakt, en stark kyrka och långvarig frånvaro av krig **gamla bevarade register** med olika inriktning såsom jordeböcker, mantalslängder, boskapslängder, olika rullor inom armén, förteckningar över födda och döda, husförhörslängder mm. **Vägen till biblioteken av flera av dessa register** har gått från församlingskyrkor till landsarkiven (t.ex. Vadstena) och sedan mikrofilmning av kyrkoböcker där så småningom kopior av dessa mikrofilmer kom till biblioteken, där landsbibliotekarie Eric Eilert i Växjö 1954-1974 hade stor betydelse. Numera har **detta material digitaliserats** och biblioteket har abonnemang som man som låntagare kan använda sig av. I Kronobergsrummet finns tre datorer som är uppkopplade på nätet till dessa register och som man ska boka i förväg om man vill sitta där och släktforska (max 120 minuter och max tre pass per dag).

Databasdatorn – ej Internet

- Emibas
- Emigranten populär
- Grill: statistiskt sammandrag af svenska indelningsverket
- Polisunderrättelser 1878-1944
- Rosenberg: geografiskt-statistiskt handlexikon öfver Sverige
- Smedskivan 7
- Svensk släktkalender (1885-1888) & Svenska ättartal (1889-1908)
- Svenska gods och gårdar 1938-1947, hela landet)
- Sveriges befolkning 1890
- Sveriges befolkning 1970
- Sveriges befolkning 1990
- Sveriges befolkning 2000
- Sveriges dödbok 1830-2020
- Vallonskivan

I Kronobergsrummet finns också en 4:e dator - **"Databasdatorn"** – där bl.a. Sveriges dödbok 1830-2020, Emibas och Svensk släktkalender finns plus mycket mer. Den datorn är inte kopplad till internet.

I Kronobergsrummet finns också en mikrofilmsläsare kopplad till "dator 3", som ffa används för att studera mikrofilmade tidningar t.ex. Växjöbladet och Smålandsposten. **Kronobergs genealogiska förening** KGF är på plats i Kronobergsrummet den första måndagen i varje månad mellan klockan 17-19 för att ge stöd för den som vill komma med släktforskningsfrågor. Denna förenings tidskrift "KGF-nytt" finns också att tillgå på

biblioteket. Det finns också **terminsvisa släktforskningskurser** på olika nivåer som leds av bibliotekarie Allan Nilsson i regi av Vuxenskolan.

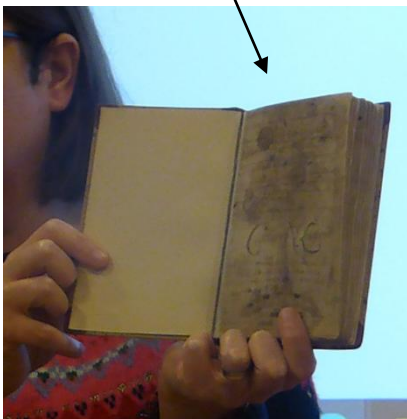
Nina avslutade med att berätta att den årliga **Släktforskningens dag** går av stapeln nu på lördag den 21 januari med ett program i Galaxen på Stadsbiblioteket, där bl.a. Maja Hagerman berättar om sin senaste bok "Minnesbrunnen". Håkan Nordmark och Nina själv ska berätta om ämnen anknutna till Gustav Vasas släkt mm.

Torsdagen den 30 mars kl 18.00 kommer Karin Bojs och håller föredrag på biblioteket med anknytning till hennes böcker där den senaste är "Europas mödrar de senaste 43 000 åren".

Bibliotekarie **Karin Sahlin-Häll** berättade sedan om **Stiftsbiblioteket**. Information om detta bibliotek kan nås via länken: <https://bibliotek.vaxjo.se/-/stiftsbiblioteket> . Det finns sex sådana bibliotek i Sverige och Växjö samarbetar med de fem övriga (Linköping, Skara, Kalmar, Strängnäs och Västerås). I Växjö har biblioteket sin grund i en inventering från 1666. Detta låg initialt i domkyrkans torn som drabbades av blixtnedslag 1740 och bara 16 skrifter kunde räddas. De ledde dock till att kyrkan fick mycket donationer till ett nytt bibliotek och biskop Olof Wallquist var drivande i detta under slutet av 1700-talet. På 1850-talet flyttade biblioteket till Karolinerhuset och 1966 till nuvarande bibliotek i Växjö. Idag omfattar Stiftsbiblioteket c:a 100 000 verk varav c:a 1 600 är handskrifter. Verken digitaliseras på efterfrågan. Mer än hälften av förfrågningarna är internationella.

Linnés "Örtabok" från 1725 är digitaliserad liksom den tidigare nämnda "**Archivum Smolandicum**"

och "**Växjösångboken Liber cantus**", som kanske Linné har sjungit ifrån på sin tid i Växjö. Alla dessa digitaliserade skrifter kan man nå via ovanstående länk till Stiftsbiblioteket och sitta hemma och studera.

Vi fick

också förevisade några **rariteter** nämligen **den äldsta** (till höger), som är en religiös skrift skriven på pergament (djurskinn) från 1200-talet. Georg Stephens köpte den och skänkte den vidare.

Nästa bok (nedan) var också med religiöst innehåll i form av en **inkunabel** från 1475. Begreppet

"inkunabel" innebär att boken är tryckt när boktryckarkonsten började komma igång och också har handmålade dekorationer.

Samlingens minsta bok är en tryckning av Nya testamentet från Oxford från 1894 och är bara c:a 2 cm stor och har en liten medföljande ask med ett förstöringsglas.

Vi avslutade med att dela oss i två grupper där växelvis den ena gruppen gick till **Kronobergsrummet** och fick information om Släktforskning och Hembygdsforskning utifrån detta rums möjligheter och den andra gruppen gick in i **Magasinet** och fick se en del av alla där bevarade böcker/skrifter och också det bevarade kartoteket från Karolinerhustiden med sina arkiverade "långsjalar" där böckerna katalogiserades.

Vi tackade våra tre bibliotekarier med varsin blombukett för en innehållsrik kväll där flera "portar" in till biblioteket öppnats.

Rapportör Per Andrén

